

ФОРМУВАННЯ НІМЕЦЬКОЇ КОЛОНІАЛЬНОЇ ІМПЕРІЇ

Дев'ятнадцяте століття ознаменувалося важливими, а почасти й доленосними подіями в історії Німеччини. Саме тоді формувалася єдина індустріально розвинена держава, яка в першій половині наступного – ХХ століття – кардинально вплинула на розвиток не тільки Європи, але й майже всього світу. Вихід Німецької держави на передові позиції був також пов'язаний зі вступом на шлях офіційної колоніальної політики.

Німеччина значно пізніше від багатьох європейських держав – в середині 80-х рр. ХІХ ст. – стала на шлях здійснення офіційної колоніальної політики. Проте рушійні сили німецького експансіонізму почали формуватися ще задовго до утворення Німецької імперії. Після 1871 р. цей процес не просто прискорився, але й набув якісно нового змісту завдяки підтримці колоніальних ідей і планів з боку владних кіл і найвпливовіших політичних та економічних сил кайзерівської Німеччини.

Політика колоніальних захоплень складалася з сукупності цілеспрямованих дій в економіці, політиці, ідеології. У першу чергу ідеологам колоніальної політики необхідно було довести, що колонії потрібні Німеччині.

Існувало завдання сформулювати і довести права Німеччини на колоніальні придбання.

Колоніальна ідеологія Німеччини народилася на ґрунті, здобреному шовіністичними і мілітаристськими доктринами. Використовуючи ідеологічну спадщину, журналісти, політики і вчені, звертаючись до різних верств німецького суспільства, прагнули до єдиної кінцевої мети: довести право Німеччини на особливе місце у світі, в долі інших країн і народів.

Посилення пропаганди колоніальних захоплень мало, окрім економічних і політичних переваг, і цілком певний внутрішній аспект: правлячі кола німецької імперії сподівалися за допомогою колоніального ажіотажу в якійсь мірі розрядити соціальні суперечності [3, с. 21–22].

Примітною рисою суспільно-політичного життя Німеччини була наявність безлічі політичних, професійних, економічних, релігійних, культурно-просвітницьких спілок і товариств, що склали цілу систему організованого впливу пануючих верств на громадську думку, на розвиток національної свідомості німецького народу. Ця система створювалася або безпосередньо державою, або з її схвалення або за її підтримки буржуазно-юнкерськими партіями [4, с. 358].

Найпотужніші спілки підприємців виникли в галузях промисловості, де велике виробництво незаперечно переважало, у гірничій справі і чорній металургії. Створений в 1876 р. Центральний союз німецьких промисловців, одним із засновників якого був великий промисловець В. фон Карддорф, зайняв

керівні положення серед інших підприємницьких об'єднань важкої індустрії. Через пресу та політичні організації Союз здійснював великий вплив і на громадську думку, і на колоніальну політику Німеччини на рубежі століть і в наступні роки [5, с. 8].

До 1914 р. чисельність Товариства зросла з 15 тис. до 45 тис. чоловік. Бурхливе зростання числа прихильників придбання колоній і політичного впливу колоніальних кіл у 80-х роках була пов'язана з переходом капіталізму в імперіалістичну стадію, з формування монополій та їх нестримним експансіонізмом. Для ведення пропаганди колоніальне суспільство видавало газету «Deutsche Kolonialzeitung», різного роду брошури та інші матеріали, а також широко використовувало пресу провідних буржуазних партій, у тому числі націонал-ліберальну «Kolnische Zeitung». Німецьке колоніальне суспільство, що було організацією великої буржуазії (передусім її монополістичними колами) і юнкерства, справляло значний вплив на внутрішню і колоніальну політику Німецької імперії [1, с. 103].

Керівний склад суспільства був приблизно такий же, як і в Пангерманському союзі. Більше того, нерідко це були ті ж самі особи і вони, природньо, проводили в обох організаціях одну і ту ж політику. Юнкери і капіталісти, професори університетів і викладачі гімназій, чиновники та офіцери, священики та лікарі, юристи і економісти – всі вони вимагали німецької колоніальної експансії. Жорсткі методи імперіалістичної колоніальної політики не тільки схвалювалися, а й вихвалялися [2, с. 36].

Отже, ціла низка чинників внутрішньо і зовнішньополітичного плану актуалізували колоніальне питання в Німеччині на межі 70–80-х років XIX ст. В умовах потужної колоніальної пропаганди й сильної підтримки з боку владних груп на порядку денному перед урядом й імператором постало завдання про вступ на шлях офіційної колоніальної політики.

Список використаних джерел:

1. Бабанцев Н. Ф., Прокоп'єв В. П. Німецька імперія 1871–1918 р.: історико-правове дослідження. – М. : «Красноярський Університет», 1984. – 57 с.
2. Гейдорн Г. Монополии. Пресса. Война. – М. : «Прогресс», 1964. – 87 с.
3. Головатенко А. Зовнішня політика Вільгельма II // Історія (додаток до газ. «1 вересня»). – 2003. – № 25–26. – С. 20–24.
4. Німецька історія в Новий час / Ред. колегія: Сказкин С. Д., Гінцберг Л. І., Горошкова Г. Н, Єжов В. Д. – М. : «Наука», 1970. – Т. 1.
5. Машкін М. М. Сучасна історіографія німецької колоніальної політики XIX ст. // Імперіалізм і боротьба робітничого класу. – М. : «Наука», 1960. – 505 с.